

Behoud ruimte voor ondernemerschap in de culturele en creatieve sector

Geachte mevrouw Letschert,

Namens de Alliantie Creatieve Culturele Ondernemers (Alliantie CCO) vragen wij uw aandacht voor de positie van zelfstandige ondernemers in de creatieve culturele sector.

De sector heeft grote waarde voor Nederland. Zij inspireert, verbindt en draagt bij aan innovatie en economische ontwikkeling. Deze kracht komt voor een groot deel van zelfstandige ondernemers. Zij ontwikkelen nieuwe concepten, voeren producties uit en zorgen voor vernieuwing.

Het aandeel van de culturele en creatieve sector aan het [BBP was in 2022 3,3 procent](#) en is daarmee groter dan de sport (1,1%) en vergelijkbaar met toerisme (3,4).

Wij constateren dat het huidige beleid steeds sterker inzet op bescherming van makers. Bescherming is belangrijk en schijnzelfstandigheid moet opgelost worden, maar de manier waarop dit nu wordt ingevuld beperkt de ruimte voor de ontwikkeling van ondernemerschap in de sector.

Echte 'Fair Pay' voor alle makers die niet in loondienst hun werk kunnen doen, kan wat ons betreft alleen gerealiseerd worden wanneer de ontwikkeling van ondernemerschap van de zelfstandige makers serieus aandacht krijgt.

In de praktijk zien wij dit terug in onder andere deze concrete situaties:

- **Dirigenten en docenten in de amateurkunst** werken vaak langdurig samen met verenigingen, zonder gezagsverhouding. Toch worden zij steeds vaker richting loondienst geduwd of geconfronteerd met vaste tariefstructuren die geen recht doen aan hun brede rol, maatschappelijke impact en artistieke inhoud.
- **Zelfstandige fotografen, kunstenaars, dansondernemers en ontwerpers** hebben te maken met minimumtarieven of honorariumrichtlijnen, die als verplicht worden opgevat. Een minimumtarief, gekoppeld aan subsidies, wordt een maximumtarief. Dat beperkt de ruimte en bemoeilijkt het maken van maatwerkafspraken. Vrijheid van ondernemen en eigen prijsbepaling staan onder druk.
- **Technici en producenten** in de podiumsector merken dat opdrachtgevers terughoudender worden. Door onduidelijkheid over regels en tarieven kiezen zij vaker voor tussenpartijen of stoppen met opdrachten aan zelfstandigen.

Dit zijn geen incidenten. Dit zijn signalen uit de hele sector. Deze ontwikkeling staat niet op zichzelf. Zij valt samen met bredere beleidskeuzes en wetgeving voor zzp'ers, zoals:

- de handhaving op arbeidsrelaties (Wet DBA)
- de voorgenomen BAZ
- het toenemende gebruik van intermediairs
- discussies over het rechtsvermoeden van werknemerschap

Juist in deze context is het belangrijk dat cultuurbeleid ruimte blijft bieden voor zelfstandig ondernemerschap. Wij zien nu het tegenovergestelde gebeuren. Instrumenten zoals Fair Pay, honorariarichtlijnen en cao-achtige afspraken krijgen een normerend karakter. Daarmee verschuift de sector stap voor stap richting standaardisering, terwijl de praktijk juist vraagt om flexibiliteit en maatwerk.

De culturele creatieve sector is geen uniforme arbeidsmarkt. Werk is vaak tijdelijk, projectmatig en afhankelijk van samenwerking of bestaat uit het maken van kunst voor eigen rekening en risico. Generieke regels sluiten hier niet op aan en werken in de praktijk belemmerend.

Wij vragen u daarom om bij het cultuurbeleid nadrukkelijk rekening te houden met deze realiteit en met de positie van zelfstandige ondernemers.

Concreet vragen wij u om:

- ondernemerschap expliciet te erkennen als volwaardige pijler van de sector;
- ruimte te waarborgen voor vrije tarief/prijsvorming en maatwerkafspraken;
- te voorkomen dat richtlijnen en afspraken feitelijk verplicht worden;
- beleid te toetsen op de effecten voor zelfstandige ondernemers;
- in afstemming met SZW te zorgen voor samenhang tussen cultuurbeleid en arbeidsmarktbeleid voor zelfstandige, creatief culturele ondernemers.

De huidige koers raakt direct aan lopende politieke discussies over de arbeidsmarkt, zelfstandigenwetgeving en de toekomst van werk. Juist daarom is het belangrijk om de stem van zelfstandige ondernemers in de culturele sector te horen en structureel goed te betrekken. Bescherming is belangrijk, maar mag ondernemerschap niet verdringen. Zonder zelfstandige ondernemers verliest de sector haar innovatiekracht, flexibiliteit en dynamiek. Wij gaan hierover graag met u en de Kamer in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Alliantie Creatieve Culturele Ondernemers (Alliantie CCO)

De Alliantie CCO is een samenwerking van organisaties die samen in totaal zo'n 60.000 zelfstandigen vertegenwoordigt.

i.a.a. De heer T. Aartsen en de leden van de Tweede Kamercommissie OC&W.